

2014 ŐSZÉNEK IDŐJÁRÁSA

WEATHER OF AUTUMN IN 2014

Fülöp Andrea

Országos Meteorológiai Szolgálat, H-1525 Budapest, Pf. 38., fulop.a@met.hu

A 2014-es ősz országos átlagban 2,1 °C-kal volt melegebb a megszokottnál, ezzel a homogenizált, interpolált adatok alapján a 5. helyre került a legmelegebb őszi középhőmérsékletek rangsorában 1901 óta. Az ősz első fele országos viszonylatban jóval csapadékosabb volt a megszokottnál, de novemberben már átlag alatti csapadékmennyiséget regisztráltunk. Így az ősz összességében rendkívül csapadékosnak mondható, a szeptember a 6. legcsapadékosabb hónap volt a sorban 1901 óta.

Szeptember. A havi átlaghőmérséklet az ország legnagyobb részén 16 – 18 °C között alakult. Ettől hűvösebb a Dunántúlon volt megfigyelhető (havi átlaghőmérséklet 15-17 °C között), a legmagasabb értékek pedig keleten jelentkeztek (18 °C körül). Hűvösebb csak a magasabban fekvő területeken volt (11-15 °C). Budapest belterületén jegyeztük a legmagasabb átlagot (18,3 °C), a leghidegebb Kékestetőn volt (12 °C). A havi országos átlaghőmérséklet 16,6 °C volt. Ez 0,7 °C-kal magasabb, mint a sokévi átlag. Az anomália térképen nyugatkelet irányú a melegezés. Az ország legnagyobb részén 0,5-1,5 °C fokkal volt melegebb a megszokottnál. A hónap nagy részén melegebb volt, mint általában. Csak a hónap végén történt változás. Egy intenzív hidegfront hatására lehűlt a levegő. Szeptember 3-án megdőlt a minimumhőmérsékletek sokévi napi maximuma 21,4 °C-kal Egerben. A legmelegebb nap országos átlagban szeptember 4-e volt, ekkor Milotán 23,3 °C-ot, Kékestetőn 15,1 °C-ot mértünk. Az országos átlag 20,7 °C volt ugyanezen a napon. A szeptember 23-án áthaladt gyors mozgású hidegfront hatására 24-én 10,8 °C-ra hűlt le a levegő, ez volt a hónap leghidegebb napja. A legmagasabb átlaghőmérséklet Siófokon (13,8 °C), a legalacsonyabb Kékestetőn (5,4 °C) volt ezen a napon. Bár a hónap összességében melegebb volt a megszokottnál, a meleg küszöbnapok száma valamivel elmaradt a sokévi átlagtól. Országos átlagban nyári nap 6 volt a megszokott 8 helyett, hőségnap nem volt, pedig 1 nap szokott lenni.

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

32,1 °C, Sarkad-malomfok (Békés megye), szeptember 3.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

-0,8 °C, Zabar (Nógrád megye), szeptember 24.

Szeptemberben az ország jelentős részén hullott nagy mennyiségű csapadék. A Tisza vonaláig 100–200 mm volt a jellemző. Az ország ÉK-i csücskében ezzel szemben 25 mm alatti mennyiségeket is megfigyelhettünk. A legtöbb eső Homokszentgyörgyön hullott (242,3 mm) a hónap során, míg Fehérgyarmaton mindössze 9 mm-t mértek ebben a hónapban. Az országos csapadékátlag 113,6 mm volt, ami majdnem az egyhavi átlag két és félszerese. A sokévi átlagtól (49,1 mm) vett eltérés 64 mm. Ebben a hónapban a legtöbb csapadékot nem a lehülést hozó hidegfront okozta, hanem egy napokig felettünk örvénylő ciklon, melynek hatására 10–14-e között jelentős mennyiségű eső esett. A legnagyobb értéket 11-én jegyeztük (20,3 mm) országos átlagban. Szeptember 12-én megdőlt a csapadék sokévi napi maximuma 80 mm-rel Pesthidegkúton.

A küszöbnapok száma egy összességében csapadékos, nedves, esős hónapot támaszt alá. Összesen 11 csapadékos napot regisztráltunk az átlagos 8 helyett, zivataros napból 3 volt, a szokásos 1 helyett.

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

242,3 mm, Homokszentgyörgy (Somogy megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

9,0 mm, Fehérgyarmat (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye)

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

82,6 mm, Tiszafüred (Jász-Nagykun-Szolnok megye), szeptember 10.

Október Októberben az országos átlaghőmérséklet 12,2 °C volt. A legmagasabb havi átlagot Budapest belterületén jegyezték (13,9 °C), a legalacsonyabbat Kékestetőn (7,9 °C). Az ország nagy részén a havi átlag 11 – 13 °C között alakult. A magasabban fekvő területeken volt ennél pár fokkal hűvösebb. Az országos átlag a normál értéknel 1,6 °C-kal volt magasabb; a sokévi átlag 10,6 °C. ÉK-en kisebb volt az eltérés, a Bakony térségében pedig a legnagyobb. Az ország legnagyobb részén 1,5 – 2,5 °C-kal volt melegebb a megszokottnál. A napi

középhőmérséklet 14-én érte el a hónap során a maximumát országos átlagban, 17,9 °C-ot. Ez a sokévi 11,9 °C-os országos napi átlagnál több fokkal magasabb érték. A hónap nagy részén a normált meghaladta a hőmérséklet. Csak a hónap végén kezdődött jelentősebb lehűlés, ekkor az átlag alá süllyedt a hőmérséklet. Ennek oka kezdetben egy napokig felettünk örvénylő ciklonrendszer, majd egy masszívan kiépült anticiklon volt, melynek peremén a hideg levegő beáramlott hazánkba. A legalacsonyabb napi középhőmérsékletet országos átlagban 28-án érték el 3,9 °C-kal.

Országos átlagban 2 fagyos nap fordult elő, ami elmarad a sokévi átlagtól (3 nap). Nyári napból (napi maximumhőmérséklet $\geq 25^\circ\text{C}$) azonban 3 volt (a sokévi átlag 1 nap).

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:

28,0°C, Sátorhely (Baranya megye), október 10.

A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:

-6,8 °C, Nyírlugos (Szabolcs-Szatmár-Bereg megye), október 28.

Októberben átlagosan 73 mm csapadék hullott, ez 29 mm-rel több, mint a sokévi átlag (44 mm). Az ország DNy-i részén hullott a legtöbb eső, itt 100–150 mm közötti mennyiségeket jegyeztünk, É-on pedig 35-55 mm között alakult ez az érték. Mázán 168,7 mm-t mértek, ez volt az e havi legnagyobb érték. A minimumot Diósjenőről jelentették (25,4 mm). Az ország legnagyobb részén az átlagnál jóval több csapadék hullott októberben. Az anomália térkép maximuma a Duna-Tisza-közén Bács-Kiskun megyében található. Itt a havi várható érték háromszorosa-három és félszerese hullott. E hónapban három csapadékosabb periódus fordult elő; egy a hónap elején és a többi a hónap közepén. A legtöbb csapadékot a már fent említett, hazánkban feltöltődő ciklonrendszer okozta. Kétszer is megdőlt a napi csapadék országos maximuma és új rekord született: 21-én Nagyvásonban 99 mm-rel és 23-án Kárászon 64,5 mm-rel. Országos átlagban 9 csapadékos nap jelentkezett, mely éppen meghaladja a normál értéket (8 nap), 1 zivataros napot regisztráltunk (a sokévi átlag 0 nap).

A hónap legnagyobb csapadékösszege:

168,7 mm, Máza (Baranya megye)

A hónap legkisebb csapadékösszege:

23,8 mm, Szentgotthárd Farkasfa (Vas megye)

24 óra alatt lehullott maximális csapadék:

99,0 mm, Nagyvásony (Veszprém megye), október 21.

November. Ebben a hónapban az átlaghőmérséklet zömmel 6-8 °C között változott, nyugat-keleti irányú csökkenő tendencia volt megfigyelhető. A legmelegebb a Kisalföld térségében, a leghidegebb ÉK-en volt. Az országos havi átlag 7,2 °C volt, ami a sokévi átlagnál 3 °C-kal melegebb. A legmelegebbet Pécs Egyetem TTK állomáson jegyezték (8,9 °C), a leghidegebb szokás szerint Kékestetőn volt (3,5 °C). Jóval melegebbnek adódott ez a hónap a sokévi átlagnál. A legmelegebb a nyugati határszélén volt, itt az anomália értéke a 4 °C-ot is meghaladta. A Duna-Tisza közén és ÉK-en adódott a legkisebb különbség, azonban még itt is a megszokottnál 2-3°C-kal magasabb átlaghőmérsékletek voltak megfigyelhetők. Majdnem a teljes hónap során az átlagosnál jóval melegebb volt. Ez alól csak a hónap eleje és a november 25-29-i párnas időszak kivétel. A legmelegebb országos átlagban 7-én volt, mikor megdőlt a napi melegrekord Fülöpháza területén (napi maximumhőmérséklet: 24,6 °C). Ekkor az országos átlag 14,4 °C volt. Ezután folyamatos hőmérséklet csökkenés kezdődött. A leghidegebb napnak 27-e adódott (0,4 °C). 2014. november 6-án új napi rekord született Pápa repülőtéren, ahol a minimumhőmérsékletek sokévi rekordjaként 14,7 °C-ot mértek. Négy fagyos napot jegyeztünk a hónapban, ami 7 nappal marad el a sokévi átlagtól.

A normál szerint ilyenkor jelentkező 1 téli nap nem jelentkezett.

A hónap során mért legmagasabb hőmérséklet:
24,6°C, Fülöpháza (Bács-Kiskun megye), november 7.

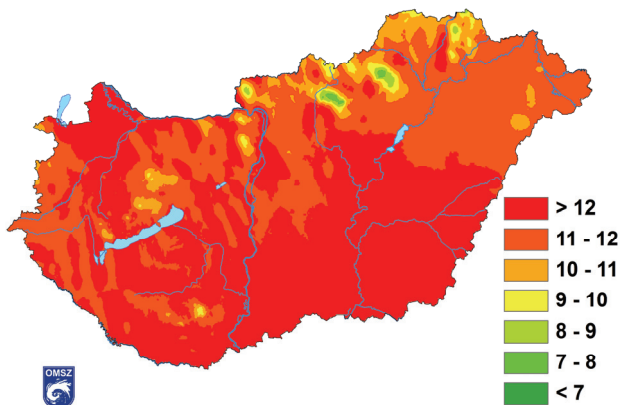
A hónap során mért legalacsonyabb hőmérséklet:
-6,6 °C, Kékestető (Heves megye), november 27.

November az előzőkhöz képest jóval szárazabbnak bizonyult. Országos átlagban 25,8 mm hullott, ami a normál mindössze 50,1%-a. ÉK volt a legszárazabb, itt mindössze 5-15 mm-t mértünk. A havi csapadékmaximum pedig Hajdú-Bihar és Békés megye határán található (45–50 mm). ÉK-en a csapadékmennyiség alig érte el a normál 30%-át. A keleti határszélén a sokévi átlagnak megfelelő mennyiségű csapadék hullott. A legtöbb csapadék a hónap utolsó napján hullott (országos átlagos napi csapadékösszeg: 6,9 mm).

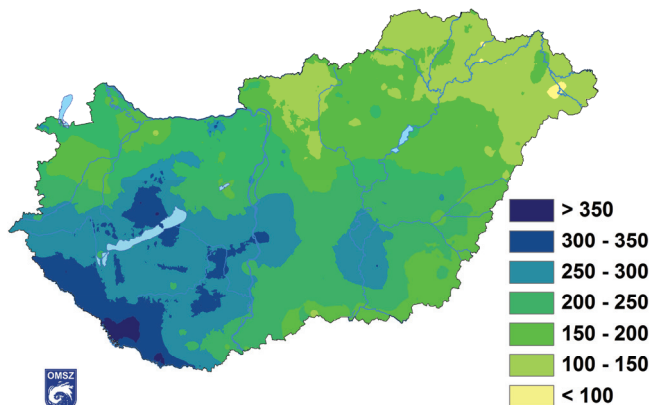
November 18-án Somogyhatvanban 24,8 mm esett egy nap alatt, ami 2014 novemberének legnagyobb napi csapadékösszege hazánkban. November 25-én a Mátában már hó is hullott.

Országos átlagban 9 csapadékos nap jelentkezett, mely nem haladta meg a 10 napos normált. Hótakarós napok száma 3 volt, ami szokatlannal magas ebben a hónapban.

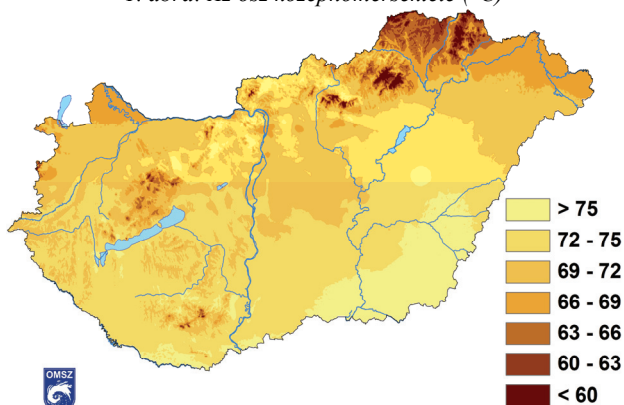
A hónap legnagyobb csapadékösszege:
53,7 mm, Sebesfok (Békés megye)
 A hónap legkisebb csapadékösszege:
5,4 mm, Gesztely (Borsod-Abaúj-Zemplén megye)
 24 óra alatt lehullott maximális csapadék:
24,8 mm, Somogyhatvan (Baranya megye), november 18.

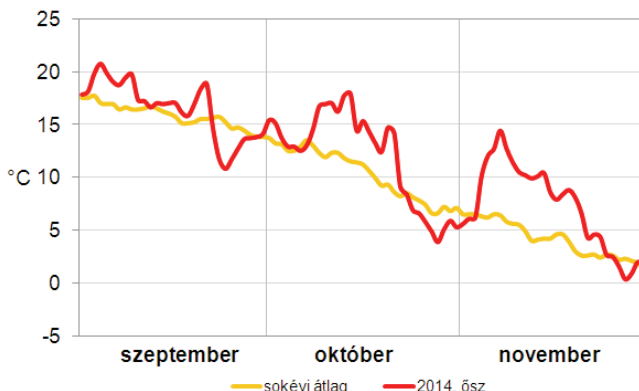
1. ábra: Az őszi középhőmérséklete (°C)

2. ábra: Az őszi csapadékösszege (mm)

3. ábra: Az őszi globálsugárzás összege (kJ/cm²)

4. ábra: Az őszi napi középhőmérsékletei és a sokévi átlag (°C)

A 2014. őszi időjárási adatainak összesítője

Állomás	Napsütés (óra)		Sugárzás (kJ/cm²)	Hőmérséklet (°C)					Csapadék (mm)			Szél viharos napok	
	évszak összes	eltérés		évszak összes	évszak közép	eltérés	max napja	min napja	évszak összes	átlag %-ában	r ≥ 1 mm napok		
Szombathely	355	-28	72	12,1	2,6	26,2	10.11	-1	10.29	221	144	19	7
Nagykanizsa	-	-	-	12,2	2,6	26,1	10.10	-2,4	11.26	336	168	23	5
Siófok	-	-	-	13,1	2,2	26,4	10.11	0,7	11.26	328	226	24	10
Pécs	378	-66	76	12,3	1,6	26,4	10.13	-3,1	11.27	258	159	24	4
Budapest	360	-50	71	12,4	1,9	27,8	09.03	-0,8	11.27	226	176	18	2
Miskolc	317	-48	65	11,5	2,2	27,9	09.09	-2,4	11.27	172	138	19	0
Kékestető	344	-93	69	7,8	1,9	18,9	09.09	-6,6	11.27	207	108	23	17
Szolnok	322	-107	71	12,5	2,2	30,1	09.03	-1,6	10.28	248	216	23	4
Szeged	398	-31	77	12,6	2	29,9	09.03	-2,3	10.28	205	187	24	1
Nyíregyháza	-	-	72	11,5	1,9	29,8	09.04	-3,5	10.30	127	107	16	1
Debrecen	410	-3	71	12	2	29,6	09.04	-3,1	11.24	134	112	17	3
Békéscsaba	-	-	76	12,4	2,1	30,5	09.03	-2,7	10.28	209	173	21	1